

BİRİNCİ VE İKİNCİ DÜNYA SAVAŞLARINDA ALMANLARIN SAVAŞ HEDEFLERİ*

Prof. ANDREA HILLGRUBER

Son beş on yıl içinde, Almanların Birinci ve İkinci Dünya savaşlarında güttükleri hedefler geniş ölçüde bilimsel araştırmalara konu teşkil etmiş ve böylece zengin denilebilecek sayıda eserler meydana gelmiştir. 1914 - 1918 savaşında Alman savaş hedefleri üzerinde Fritz Fischer ile bunun okulu, G. Ritter, F. Stern, W. Mommsen, Zechlin Hillgruber, W. Steglich gibi yazarlar tarafından yapılan tartışmalar, kaleme alınan kitaplarda şiddetli bir takım tezadlar geliştirilmiştir. İkinci Dünya savaşının hedefleri üzerinde gerçi tartışmalar bu derece şiddetli ve alenî olmamıştır. Fakat yine de oldukça derin görüş ayrılıkları ortaya konmuştur. Bellock, Trevor-Roper, Jacobsen, Hildebrand, Sackel, Hillgruber, her iki konu üzerinde yapılan ve halâ devam eden tartışmaların meydana koyduğu düşünce ayrılıkları bir yana, belli başlı araştırmaların sonuçları kaba çizgileri ile basına yansıtıldığı şekliyle, siyasî tarih ile ilgilenen kimseler üzerinde her iki dünya savaşının hedefleri esasta aynı imiş gibi bir izlenim yaratabilecek nitelikte görünmektedir.

Gerçekte ise ilk bakışta birtakım benzerlikler, hattâ ayniyetler göze çarpmaktadır: Orta-Afrika'da merkezi Belçika Kongosu olmak üzere Atlas Okyanusundan Hint Okyanusuna kadar uzanan bir Alman Sömürge İmparatorluğu; Orta-Avrupa'da Almanya'nın liderliği altında Fransa'dan Balkanlara kadar uzanan bir ekonomik bölgenin meydana getirilmesi; Fransa'nın uzun bir süre için zayıf bırakılması ve ikinci derecede bir devlet düzeyine düşürülmesi; Lehistan'da, Baltık ülkelerinde, Finlandiya'da, Tuna ve Balkan memleketlerinde Alman çıkarları; Türkiye'yi Almanya'nın hâkim bulunduğu geniş bir bölge içine sokmak gayretleri - bu hususlar Alman resmî belgeleri ile ispat edilebilir durumdadır. Bununla beraber bu ve daha benzerlikler dolayısıyla nitelik bakımından mevcut olan ayrılıklar görmezlikten gelinmemelidir. Ayrıca, Fischer'

* Bu konferans 12 Mayıs 1971'de Türk Tarih Kurumunda verilmiştir.

in görünüşüne aykırı olarak, Birinci Dünya Savaşında Alman savaş hedeflerinin gelişmesini, meseleyi anlamak için önemli bir etken olarak görmek gerekir.

Esaslı ayrılıklar olarak aşağıdaki hususlar tespit edilmelidir:

1 — 1914-18 savaşında Almanya'daki belli başlı sosyal kuvvetler (Siyasî partiler, dernekler, devlet ricali) savaş hedefleri üzerinde açıktan açığa tartışılar idi; aynı zamanda, meselâ SPD, Alldeutsche gibi partiler arasında, hattâ Bethmann - Hollweg ile Kühlmann, Hintze, Ludendorf vesaire gibi kişiler arasında savaş hedefleri üzerinde düşünce ayrılıkları vardı. Buna karşılık, İkinci Dünya Savaşının hedefleri üzerinde, gerçi meselâ Dışişleri Bakanlığı, Deniz Kuvvetleri Komutanlığı, Endüstri Birliği gibi kuruluşlar ve Goering ile Rosenberg gibi kişiler arasında bazı anlaşmazlıklar yok değildi, fakat bu tartışmalar kamuoyunun dışında cereyan ederdi ve ancak ikinci derecede bir önem taşırdı. Zira Alman siyasetini tümü ile tayin eden, doğrudan doğruya Hitlerin kendisi idi.

2 — Her ne kadar toprak kazançları hususunda nitelik bakımından her iki savaşın hedefleri arasında bazı paralellikler görülüyorsa da, nitelik bakımından İkinci Dünya Savaşında Hitler'in programında görülen aşırı derecedeki genel bir Yahudi aleyhtarlığı ile birinci savaşa nazaran çok daha ileri gidildiği aşikârdır.

3 — Nihayet, 1914 - 18'de münferit siyasî kuvvetlerin birbirinden çok ayrı olan taarruz istikametleri, Hitler'in "kademeli plâni" ile ortadan kalkmıştır. Bu plâna göre hedeflere bir sıra içinde varılacaktır: Evvelâ Fransa'nın yıkılması ve Avrupa Rusyası'nın fethi ile bir kıta imparatorluğu kurulacak; bundan sonra Orta-Afrika'da bir sömürge imparatorluğu meydana getirilecek; aynı zamanda Atlas ve Hint Okyanuslarında bir sıra deniz üsleri tesis edilecekti. Buralarda üslenecek olan kuvvetli bir Alman donanması, dünya devleti haline gelmiş bulunan Almanya ile yine bir dünya devleti olan Amerika Birleşik Devletleri arasında dünya hâkimiyeti mücadelesi için hazır bekleyecekti.

Hitler'de önemli olan nokta, Avrupa Rusyasını zaptetme merhalesinin Avrupa Yahudilerini yok etme merhalesi ile birleştirilmesidir. Bu hal, ırk teorisinin tabîî bir neticesidir. Irk teorisi, Bolşevik Rusya'yı Yahudi dünya hâkimiyetinin ana merkezi olarak saymakta ve biyolojik sonuç olarak Ortadoğu - Avrupa'da ve bundan sonraki

merhalede de bütün Avrupa'da Yahudi ırkını ortadan kaldırmayı öngörüyordu. En yüksek zirveyi, "Genel Doğu Plânı" diye adlandırılan 15.7.1945 tarihli bir plân teşkil ediyordu. Buna göre milyonlarca İslâm Sibirya'ya göç ettirilecek, bunlardan boşalacak Avrupa Rusyasına Almanlar yerleştirilecekti. Ancak başlangıç olarak gerçekleştirilebilen bu plân ile mukayese edilecek olursa, 1914-18 yıllarında Aldeutsche denen kuruluşa mensup aşırıların tasarladıkları yayılma plânlarının -ki buna "halka saha açmak" plânı denmiştir- ancak kısmen gerçekleştirildiği görülür. Aslında 1914-18 tarihli aşırı doğu hedefleri ile Hitler'in doğu siyaseti arasındaki bağlantının üzerinde önemle durmak gerekir. Burada belirli bir devamlılık vardır. Buna mukabil Bethmann - Hollweg'in Orta-Avrupa plânları daha önceki savaş hedefleri arasında bulunmaktadır.

Hitler, programında çeşitli akımları (sınırlı revizyonizm, doğu hedefleri, sömürge ve dünya hâkimiyeti gayretleri akımları) bir tarafa bırakmasını bilmiştir. Savaşın uzaması, bunun nedenlerinden biridir.

